

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Febr. 1874, kl. 11 f. m

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2, med anledning af förslag till vissa föreskrifter att tillämpas i afseende å sådane arbetare, som antagas mot dagaflöning eller på beting. ;

Uti en inom Andra Kammarerna väckt, till Utskottet hänvisad motion, N:o 30, har Herr *J. M. Engländer* på anförda skäl föreslagit:

“att vid hvarje större eller mindre publikt eller privat arbetsföretag, der arbetet utföres icke af lagstadda tjenare utan af per dag eller på beting aflönte arbetare, ingen må till arbete antagas, som ej från pastor i den församling der han är kyrkoskrifven företer så kalladt prestbetyg“;

“att arbetare, som gjort sig skyldig till fylleri eller andra förseelser i sedligt hänseende, genast skall afskedas, samt orsaken till entledigandet i arbetsbetyget införas“;

“att den del af arbetsförtjensten, som enligt ortens gångbara pris ej till kläder, föda och bostad under arbetstiden är behöffig, skall för arbetarens räkning insättas i sparbank eller helst lifränte- eller kapitalanstalt, för att efter en viss tids förlopp af honom till kapital och ränta återbäras“.

De af motionären vidrörda olägenheter och missförhållanden äro visserligen af en synnerlig beaktansvärd beskaffenhet, och Utskottet skulle icke heller tveka att tillstyrka likartade åtgärder med dem, motionären föreslagit, såvida nemligen dermed åsyftade ändamål skulle kunna vinnas, utan att man för djupt ingrepe i såväl arbetsgifvarens som arbetarens rätt. Att

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 2 Häft.

i föreliggande fall reglementera utöfver hvad som stadgas i Kongl. Förordningen den 12 Februari 1858, angående beredande af religions- och sedlighetsvård för den vid allmänt arbetsföretag af större omfattning anställda personal, torde vara vanskligt och skulle, enligt Utskottets förmenande, vid den praktiska tillämpningen möta sådana svårigheter, att man af ren välvilja för arbetarens bästa derigenom möjligen gifve uppslag till rätt många förvecklingar.

Ofvan nämnda Kongl. förordning, afseende vissa föreskrifter vid arbeten af större omfattning, hvilka utföras antingen af staten eller af enskilda bolag med bidrag af statsmedel, stadgar i dess 1 § följande:

Mom. 1. "Arbetare, som söker anställning vid allmänt arbetsföretag af större omfattning, skall vara försedd med prestbetyg, innehållande jemväl upplysning, huruvida arbetsökanden är af förut ingångna förbindelser i hemorten oförhindrad att anställning vid allmänt arbete erhålla".

Mom. 2. "Varder arbetare vid sådant arbete anställd, skall arbetsbefälet, som prestbetyget emottager och till dess arbetaren afgår förvarar, derå anteckna tiden, då arbetaren uti arbetet antogs och då han från detsamma afgår, samt huru han under arbetstiden sig uppfört."

Mom. 3. "Prestbetyg, utfärdadt för arbetsökande, gälle icke såsom afflyttningsbetyg ifrån församlingen, utan bör vid arbetarens återkomst till hemorten till vederbörande presterskap återlemnas. Försummar arbetaren att, då han lemnar arbetet, sitt prestbetyg afhemta, varde det genom arbetsbefälets försorg till vederbörande pastorsembete öfversändt."

Vid dylika allmänna arbeten torde det vara rätt och tillbörligt, att staten genom utfärdad författning meddelar vissa föreskrifter till vederbörandes efferrättelse; men hvad enskilda arbetsföretag angår, så synes statens ingripande i antydt syfte icke vara på sin plats.

För att emellertid genom ett och annat exempel framhålla de olägenheter som skulle uppstå, om motionärens förslag blefve lag, vill Utskottet, hvad motionens första moment angår, erinra om olämpligheten deraf, att t. ex. en arbetsgifvare, som behöfde få uträttadt ett tillfälligt mindre arbete, såsom uppsättning af några famnar gärdesgård eller rensofning af en gata, skulle vara förpligtad affordra arbetaren prestbetyg och denne, som möjligen vore hans granne, äfven vara nödsakad först anskaffa sådant betyg innan det mest enkla arbetsaftal kunde komma till stånd. Hvad motionens 2:a moment vidkommer, så skulle t. ex. en i det hela bra och duglig arbetare, som tillfälligtvis gjort sig skyldig till fylleri eller annan förseelse i sedligt hänseende, ovilkorligen genast afskedas med intyg om orsaken dertill, huru gerna arbetsgifvaren än skulle vilja behålla honom och denne sednare å sin sida vara villig kvarstanna vid sitt arbete.

I ena fallet skedde obehörigt inkräktande på arbetsgifvarens rätt och i det andra vore fara för handen att arbetaren, till följd af svårigheten att med ett sådant intyg som det ofvannämnda tecknadt i sitt prestbetyg vidare erhålla arbetsförtjenst, kunde drifvas in på brottets bana. Angående slutligen motionens 3:dje moment, så inträffar t. ex. väl oftast, att arbetaren har familj eller eljest anhöriga att försörja, och hur skulle i så fall förfaras? Skulle arbetaren icke hafva rätt, att till de sina hemsända gjorda besparingar? Hvem skulle, i händelse af olika mening, uppskatta och afgöra hvad arbetaren under arbetstiden verkligen behöfver till sitt uppehälle?

I en sund religiös och sedlig utveckling af arbetarens karakter torde man böra söka botemedlet mot det öfverklagade onda; och då man derjemte erinrar sig att de lyckliga arbetsförhållanden, hvori arbetaren för närvarande befinner sig, för icke många år sedan uppstått och ovisst är huru länge de komma att fortfara, så torde det vara skäl att med vidare reglementerande låta anstå så länge, i förhoppning att äfven erfarenheten torde böra lära arbetaren att väl vårda sitt eget och dermed jemväl det allmännas bästa.

Med åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt får Utskottet vördsammt hemställa,

att Herr J. M. Englanders förevarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 Februari 1874.

På Utskottets vägnar:

Emil Königsfeldt.
